

Secesija + Mlada Poljska + Art Déco

Mlada Poljska in Art Déco (pano 7.)

Prvi del panoja je posvečen ekslibrisom iz obdobja Mlade Poljske, pa tudi tistih, ki se v motiviki navezujejo nanjo.

Secesija se je resda časovno pokrivala s tem obdobjem, želeli pa bi pokazati svojskost mladopoljskih motivov – predvsem kako v njej funkcionirajo stilizirani vzorci ljudskih »izrezank« ali motivi, povezani na ljudsko ustvarjalnost. Glavna inspiracija mladopoljskih avtorjev je bilo prav ljudska ustvarjalnost z vso raznolikostjo in bogastvom svoje motivike, ob tem pa ne gre pozabiti Stanisława Wyspiańskiego – tudi avtorja ekslibrisov in mladopoljskega pesnika Lucjana Rydla.

Podobno dragocen je tudi ekslibris – tematsko povezan s Krakovom – ki ga je Karol Homolacs leta 1913 izdelal za Tehniško-industrijski muzej v Krakovu in predstavlja obrtnika, ki se sklanja nad knjigo, vse v okvirju, izpolnjenem z motivi iz Malopoljske.«

Na drugem delu panoja pa so ekslibrisi v konvenciji Art Déco. Umetnost Art Déco je bila pravo nasprotje secesije. Avtorji so odšli od zastrtih, vitkih črt, puščičastih dreves in prepletajočih se rastlin in vpeljali enostavne linije, kar najbolj pravilne, ostre barve, kontraste, multiplikacije geometrijskih likov in kar temu sledi, simetrijo. Kar pa je zanimivo, črpali so tudi iz ljudske motivike, torej ni čudno, da je te oblike in zrcalne odseve lahko bilo opaziti že v delih pred izdelki iz obdobja Mlade Poljske. Eden od vzrokov te nove struje je bila težnja ustvariti lepo uporabno umetnost.

Rudolf Mękicki – avtor in ljubitelj ekslibrisov (panoji 8. – 10.)

Trije so vzroki za njegovo uvrstitev na to razstavo.

Prvi – Rudolf Mękicki je živel in ustvarjal v obdobju vseh treh struj; drugi – tako v njegovih ekslibrisih kot drugih grafičnih stvaritvah vedno najdemo sledi duha tistega časa. In tretje 1910 smo obhajali 100 let njegovega prvega ekslibrisa.

Rudolf Mękicki se je rodil v Lvovu 1887, kjer je tudi 1942. tudi umrl. Velja za avtorja prvega poljskega ekslibrisa, ki ga je izdelal 1910. leta. V svoji tehniki je upoprabljal risbo, reproducirano na cinkovi plošči. Njegova dela temelje na tradicionalnem ekslibrisu, oprtem na heraldičnih motivih, realistični risbi z zgodovinsko stilizacijo. Del njegove materialne zapuščine je po vojni ostala v zbirkah Lvovskega Ossolineum, del pa so njegova soproga in otroci uspeli prepeljati v Vroclav. Njegovo duhovno zapuščino pa je do svoje smrti nadaljevala njegova soproga; še naprej pa za to skrbita sinova in hči.

Njegov del začenja skupina ekslibrisov, ki jih je avtor izdelal za posamezne institucije, predvsem mesta Lvov. Sledijo družinski ekslibrisi: žene Julije, sinov Julija in Stanislava in hčerke Kristine. Pri teh ekslibrisih, posvečenih sinovoma in hčerki, naj opozorimo, da je avtor na vsakega od njih umestil simbol za srečo: sinovoma podkev, hčerki štirilistno deteljico.

V zadnjem delu pa so ekslibrisi, ki jih je Mękicki izdelal za svoje prijatelje in sodelavce, ki jih je posebej cenil.

(Povzeto po: Agnieszka Fluda-Krokos: Katalog razstave v Krakovu, 2011)